

نمودشناسی تفسیری افق‌ها، تنگناها و راهکارهای برنامه معلم‌پژوهنده به مثابه اقدام پژوهی بر پژوهشگری معلمان

سجاد حامل

کارشناس علوم تربیتی

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی افق‌ها، تنگناها و راهکارهای برنامه معلم‌پژوهنده به مثابه اقدام پژوهی بر پژوهشگری معلمان است. برای درک تجربه زیسته معلمان پژوهنده از روش نمودشناسی تفسیری و جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات گردآوری شده از روش تحلیل محتوا به روش کیفی استفاده شده است. نمونه‌های پژوهش شامل ۲۰ نفر (۱۰ مرد و ۱۰ زن) از معلمان و دبیران شرکت‌کننده در برنامه معلم‌پژوهنده هستند و به‌گونه‌ای انتخاب شدند که هم دوره ضمن خدمت اقدام پژوهی را گذرانده باشند و هم گزارشهای آنها حداقل از منتخبین بوده باشد. سؤالات پژوهش عبارت بودند از: افق‌های اقدام پژوهی بر پژوهشگری معلمان کدامند؟ تنگناهای اقدام پژوهی بر پژوهشگری معلم آنچه هستند؟ مهم‌ترین راهکارهای کاهش تنگناهای اقدام پژوهی بر پژوهشگری معلمان کدامند؟ داده‌ها از راه مصاحبه ژرف نیمه ساختار یافته و مشاهده هدفمند جمع‌آوری و سپس نگاشته و به روش ون منن تحلیل شدند. بر بنیاد یافته‌های پژوهش مهم‌ترین افق‌های اقدام پژوهی بر پژوهشگری معلمان شامل نزدیک کردن فاصله نظر و عمل، گسترش مشارکت و تبادل اطلاعات و تجارب، دوری از عوامزدگی و پاسخ‌گویی علمی به چالش‌ها، تولید دانش بومی و کاربردی، رشد خودباوری و احساس خودارزشمندی و بهبود کیفیت تدریس بود. مهم‌ترین تنگناهای آن نیز شامل گسترش عدم صداقت علمی، عدم وجود انگیزه و احساس نیاز به پژوهشگری، عدم وجود فرهنگ پژوهش و پژوهشگری، کیفیت پایین دوره‌های آموزشی و فقدان تسلط معلمان، عدم دسترسی به منابع و امکانات لازم، نبود نگرش مثبت در بین مسئولان و معلمان نسبت به اقدام پژوهی و دقت پایین در داوری گزارشها بود. در نهایت راهکارهای کوتاه مدت و بلندمدت توسط شرکت‌کنندگان برای کارآمدتر کردن برنامه معلم‌پژوهنده و رفع تنگناهای موجود بیان شد.

واژگان کلیدی: نمودشناسی تفسیری، افق‌ها، تنگناها، راهکارها، معلم‌پژوهنده، اقدام پژوهی، پژوهشگری معلم.

۱. دانشیار آموزش و پرورش، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۲. دانشجو دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

۳. دانشیار فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه تربیت مدرس، تهران،

ایران. ۴. استادیار علوم تربیتی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی، تهران، ایران.